

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 214/08-16

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 2. októbra 2008 v senáte zloženom z predsedu Ľubomíra Dobríka a zo sudcov Jána Auxta a Rudolfa Tkáčika prerokoval sťažnosť A. S., K., zastúpenej advokátom JUDr. P. D., Ž., pre namietané porušenie jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd postupom Okresného súdu Čadca v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 80/2004 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo A. S. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd postupom Okresného súdu Čadca v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 80/2004 porušené bolo.

2. Okresnému súdu Čadca v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 80/2004 **p r i k a z u j e** konať bez zbytočných prietáhov.

3. A. S. priznáva finančné zadostučinenie v sume 40 000 Sk (slovom štyridsaťtisíc slovenských korún), ktoré je Okresný súd Čadca povinný vyplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Okresný súd Čadca je povinný uhradiť A. S. trovy konania v sume 6 732 Sk (slovom šesťtisíc sedemsto tridsať dva slovenských korún) na účet jej advokáta JUDr. P. D., Ž., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) uznesením č. k. III. ÚS 214/08-7 zo 16. júla 2008 prijal na ďalšie konanie sťažnosť A. S. (ďalej len „sťažovateľka“) pre namietané porušenie jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) postupom Okresného súdu Čadca (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 80/2004 o určenie vlastníctva k nehnuteľnosti.

Zo sťažnosti vyplýva, že:

„Sťažovateľka podala dňa 1. 10. 2001 návrh na začatie konania o určenie vlastníctva k nehnuteľnosti v súčasnej dobe vedený pod spis. zn. 10C/80/2004.

V danom prípade boli zo strany súdu vykonávané často neefektívne úkony, ktoré viedli k prieťahom.

Z priebehu konania jednoznačne vyplýva, že k prieťahom dochádza najmä v dôsledku postupu Okresného súdu v Čadci, ktorý vec prejednáva.

Z vyššie uvedeného vyplýva, že súdne konanie trvá cca 7 rokov bez toho, aby bola vec právoplatne skončená.

Sťažovateľka tvrdí, že k prieťahom v konaní dochádza hlavne zavinením súdu. Aj keby pripustili, že k prieťahom dochádza z dôvodu zložitosti sporu, nemožno tým ospravedlniť častú pasivitu, resp. neproduktívne konanie súdu. Vlastným konaním, či pasivitou sťažovateľka k prieťahom neprispela.

Sťažovateľka tvrdí, že uvedeným postupom Okresného súdu v Čadci bolo porušené jej právo na prejednanie veci bez zbytočných prieťahov.“

Sťažovateľka žiada, aby ústavný súd v náleze vyslovil, že okresný súd v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 80/2004 porušil jej základné právo podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 38 ods. 2 listiny, aby mu prikázal vo veci konať bez zbytočných prieťahov a zaplatiť jej primerané finančné zadosťučinenie v sume 300 000 Sk, ako aj náhradu trov právneho zastúpenia v sume 30 960 Sk.

Na základe žiadosti ústavného súdu sa k veci listom sp. zn. Spr 963/2008 z 22. júla 2008 vyjadril predseda okresného súdu, v ktorom uviedol:

„Vec napadla na tunajší súd dňa 1. 10. 2001, zaevidovaná bola pod č. Nc 2349/01. Sudcovi bola pridelená dňa 8. 10. 2001. Prvý referát bol vykonaný vyššou súdnou úradníčkou dňa 5. 3. 2003. Vo veci boli spôsobené prieťahy v konaní.“

Predseda okresného súdu v podaní z 22. júla 2008 a právny zástupca sťažovateľky v podaní z 13. augusta 2008 uviedli, že netrávajú na ústnom pojednávaní vo veci.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľka sa sťažnosťou domáhala vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov.

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 253/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni uvedený stav právnej neistoty.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou „odstránenie stavu právnej neistoty je podstatou, účelom a cieľom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov“ (I. ÚS 24/03, II. ÚS 66/03, IV. ÚS 15/03), pričom „tento účel možno zásadne dosiahnuť právoplatným rozhodnutím“.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní okresného súdu došlo k zbytočným prietahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (II. ÚS 813/00, I. ÚS 20/02, III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02) ústavný súd zohľadnil tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická

zložitost' veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Ústavný súd (obdobne ako Európsky súd pre ľudské práva) pritom prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa.

Pri vyhodnotení doterajšieho konania vo veci vedenej okresným súdom pod sp. zn. 10 C 80/2004 podľa troch označených základných kritérií ústavný súd dospel k týmto záverom:

1. Predmetom konania je určenie vlastníctva k nehnuteľnosti, ktoré tvorí bežnú súčasť rozhodovacej činnosti všeobecných súdov. Konanie je však zložitú s ohľadom na množstvo účastníkov konania (29 odporcov), z ktorých niektorí medzičasom zomreli, bolo potrebné zisťovať ich právnych nástupcov, vznikali problémy pri doručovaní písomností všetkým odporcom.

2. Pokiaľ ide o správanie sťažovateľky v preskúmvanej veci, ústavný súd nezistil takú závažnú skutočnosť, ktorá by mohla byť osobitne zohľadnená na jej ťarchu. Sťažovateľka bola v konaní aktívna a súčinnosťná. Pri hodnotení jej správania ako účastníčky súdneho konania dospel ústavný súd k záveru, že neprispela k predĺženiu doterajšej doby konania.

3. Tretím hodnotiacim kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 38 ods. 2 listiny, bol postup okresného súdu. Ústavný súd sa zaoberal postupom okresného súdu v posudzovanej veci nielen z hľadiska sťažovateľkou namietaných (označených) období, ale aj z hľadiska celkového priebehu posudzovaného súdneho konania.

Dňa 1. októbra 2001 bola okresnému súdu podaná žaloba o určenie vlastníckeho práva. Dňa 21. októbra 2003 okresný súd uznesením nepriznal sťažovateľke oslobodenie od platenia súdnych poplatkov. Dňa 3. februára 2004 okresný súd uznesením konanie zastavil pre nezaplatenie súdneho poplatku sťažovateľkou. Dňa 24. februára 2004 podala

sťažovateľka odvolanie proti uzneseniu o zastavení konania. Dňa 25. februára 2004 okresný súd zrušil uznesenie o zastavení konania z dôvodu, že sťažovateľka zaplatila súdny poplatok v lehote na odvolanie. Dňa 5. februára 2007 okresný súd uznesením pripustil, aby do konania vstúpili odporcovia v 2. – 29. rade. Dňa 19. februára 2007 podal právny zástupca odporcu J. M. odvolanie proti uzneseniu okresného súdu o pristúpení odporcov v 2. – 29. rade do konania. Dňa 31. augusta 2007 Krajský súd v Žiline (ďalej len „krajský súd“) vrátil spis okresnému súdu ako predčasne predložený vzhľadom na to, že uznesenie o pristúpení do konania na strane odporcov nebolo doručené všetkým odporcom. Dňa 12. júna 2008 okresný súd opäť predložil spis na rozhodnutie o odvolaní krajskému súdu. Dňa 18. júna 2008 krajský súd opäť vrátil spis okresnému súdu ako predčasne predložený z dôvodu, že bolo zistené, že uznesenie o pristúpení účastníkov do konania na strane odporcov nebolo riadne doručené právnomu nástupcovi odporkyne v 16. rade.

Ústavný súd zistil, že v tomto konaní došlo k nečinnosti okresného súdu, ktorá bola zistená od 1. októbra 2001, keď bola na okresnom súde podaná žaloba, do 10. marca 2003, keď okresný súd vyzval sťažovateľku na opravu žaloby (nečinnosť 17 mesiacov), ďalej od 14. apríla 2005, keď okresný súd predĺžil právnomu zástupcovi sťažovateľky lehotu na vyjadrenie, do 16. mája 2006, keď okresný súd vyzval odporcov na vyjadrenie k podaniu právneho zástupcu sťažovateľky (nečinnosť 13 mesiacov), ako aj v období od 16. mája 2006, keď okresný súd vyzval odporcov na vyjadrenie, do 5. februára 2007, keď okresný súd rozhodol o pristúpení účastníkov do konania na strane odporcu (nečinnosť 8 mesiacov). Celková nečinnosť okresného súdu predstavuje dobu 3 roky a 2 mesiace.

Ústavný súd preto po zvážení všetkých okolností pri hodnotení postupu okresného súdu, najmä s prihliadnutím na doterajšiu dobu konania a na skutočnosť, že konanie začalo ešte v roku 2001, konštatuje, že doterajšia dĺžka konania – takmer 7 rokov – nemôže byť považovaná za zodpovedajúcu požiadavke konania bez zbytočných prieťahov, ako to vyžaduje čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny. Uvedené okolnosti sú dostatočné na to, aby oprávnili ústavný súd k záveru, že právna vec sťažovateľky nebola prerokovaná bez zbytočných prieťahov. Ústavný súd dospel k záveru, že postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 80/2004 bolo porušené základné právo

sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 38 ods. 2 listiny.

III.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva a slobody porušil, vo veci konal [podobne aj § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde]. Vzhľadom na to ústavný súd prikázal okresnému súdu, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 80/2004 konal bez zbytočných prietáhov.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

Sťažovateľka vo svojej sťažnosti žiadala priznať primerané finančné zadosťučinenie v sume 300 000 Sk voči okresnému súdu poukazujúc najmä na celkovú dĺžku konania.

Podľa názoru ústavného súdu nemožno spravodlivo žiadať, aby fyzická osoba 7 rokov čakala na výsledok konania o určenie vlastníctva k nehnuteľnosti, ktoré dosiaľ nie je právoplatne skončené. U sťažovateľky oprávnene takýto postup okresného súdu vyvoláva stav právnej neistoty. Vychádzajúc z tohto pohľadu na pozíciu sťažovateľky, z princípov spravodlivosti a spôsobu zavŕšenia ochrany základných práv sťažovateľky, ako aj z konkrétnych okolností tohto prípadu, ústavný súd dospel k záveru, že finančné zadosťučinenie v sume 40 000 Sk, ktoré je okresný súd povinný zaplatiť sťažovateľke v súlade s výrokom tohto nálezu, je primeraným zadosťučinením spojeným s porušením jej označených práv.

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľky, ktoré jej vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom.

Právny zástupca sťažovateľky si uplatnil trovy konania v sume 30 960 Sk.

Základom na výpočet náhrady za úkon právnej služby je priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky v prvom polroku 2007 v sume 19 056 Sk.

Ústavný súd priznal sťažovateľke (§ 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde) náhradu trov konania v sume 6 732 Sk z dôvodu trov právneho zastúpenia, a to za dva úkony právnej služby v hodnote po 3 176 Sk (príprava a prevzatie vecí a písomné vyhotovenie sťažnosti). Ďalej ústavný súd podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov priznal právnemu zástupcovi sťažovateľky dvakrát náhradu režijného paušálu po 190 Sk. Ústavný súd zároveň vyslovil povinnosť okresného súdu uhradiť trovy právneho zastúpenia právnemu zástupcovi sťažovateľky.

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 2. októbra 2008